

EL BARROC

És el moviment estètic i literari que comprèn el període que va des de finals del segle XVI fins a començaments del segle XVIII. De fet, podem dir que el Barroc és el moviment que marca el pensament, l'art i la literatura del segle XVII.

El Barroc respon Respongué a la crisi dels dos principis fonamentals del Renaixement: l'admiració pels antics i la creença que la Raó era l'única font de coneixement. L'optimisme, la confiança en l'home, dóna pas al desencís i a l'escepticisme. S'imposa el retrat de la vida immediata, en la qual la mort està constantment present, amb la qual cosa es produí una irrupció del vitalisme: la força serà preferida a la bellesa. El tema del temps adquirí una importància fonamental.

El segle XVII es coneix com el segle del Barroc: és l'època de Velázquez i Rembrandt, de Shakespeare i Cervantes, però també el segle d'una sèrie de crisis polítiques, demogràfiques, econòmiques i religioses d'enormes dimensions. Les guerres de religió, com la Guerra dels Trenta Anys, suposa la lluita entre catòlics i protestants, i portarà el caos al continent europeu.

En alguns països europeus, com Espanya i França, culmina el procés que dóna lloc a la monarquia absoluta. Els reis justifiquen la seva autoritat màxima perquè diuen que és de dret diví, que els arriba directament atorgada per Déu i per això, el monarca no està sotmès a cap tipus de control. La noblesa accepta aquesta teoria a canvi de seguir gaudint dels seus privilegis.

El segle XVII va ser un segle de crisis, que van afectar molt particularment els territoris de l'Imperi espanyol.

Crisi econòmica i demogràfica

- **Crisi demogràfica:** tornen les epidèmies, com la pesta, que es van repetir periòdicament i que van coincidir amb èpoques de fam i de pujada dels preus dels aliments (per exemple, Sevilla va perdre 60.000 habitants durant la pesta de 1640) Un altre factor que contribueix a la crisi demogràfica és l'increment de membres del clergat, per la qual cosa baixa la natalitat.

- **Decadència de l'agricultura:** agreujada per l'expulsió dels moriscos l'any 1603, que va suposar una greu pèrdua de mà d'obra agrícola i que contribuí a agreujar la crisi econòmica.

- **Decadència de la ramaderia de la llana,** que va començar a trobar molts problemes per a exportar els seus productes, i de les **manufactures**, que no podien competir amb les produccions estrangeres.

- **Decadència del comerç:** la competència francesa en el Mediterrani i la competència anglesa i holandesa en l'Atlàntic agreujaren la situació, que ja era crítica a causa de

l'esgotament de les mines americanes. Com a conseqüència de la crisi comercial va disminuir la circulació de la moneda.

- **Nefasta política econòmica** dels governs de la corona espanyola (disminució de la quantitat de plata en les monedes, devaluació del seu valor, augment dels impostos...)

Aquesta crítica situació econòmica comporta que els camperols cada cop siguin més pobres. Les classes mitjanes artesanes cada cop estan més debilitades econòmicament. Es produeix el nombre dels grups socials improductius (no treballen, no produeixen riquesa), com la noblesa i el clergat, per una banda, i els marginats, pícars i pidolaires, d'una altra.

La mentalitat que imperava a Espanya durant el segle XVII, basada en el despreci pel treball, va agreujar la crisi econòmica i social. Els models socials de l'Espanya del Barroc seran l'*hidalgo* que no treballa encara que es mori de gana, però ha de mantenir les aparences, i el *pícaro*.

-**Atacs dels pirates anglesos**: totes les riqueses que venien d'Amèrica havien de travessar l'Oceà Atlàntic fins arribar a la *Casa de Contratación* de Sevilla, que era l'únic organisme que podia gestionar l'intercanvi comercial amb Amèrica. Ben aviat, anglesos i francesos van veure que assaltar els vaixells que venien d'Amèrica podia ser un negoci força fructífer i s'inicia una activitat de pirateria que es dedicava a assaltar els galions espanyols.

Durant els segles XVI i XVII apareix la figura del corsari anglès, especialitzat en el robatori marítim i en el saqueig de ports i mercaderies. Els corsaris gaudien del que s'anomena "patent de cors", és a dir, "llicència per robar i saquejar", atorgada pel monarca del seu país o d'un altre governant. França, i sobretot Anglaterra, tenien aquest tipus de corsaris que actuen dins d'un ordre legal i sota la protecció del rei. Aquesta activitat dels corsaris anglesos contra els vaixells espanyols va ser especialment problemàtica durant el regnat de la reina Isabel I d'Anglaterra. Isabel va legalitzar l'esquadra de pirates del capità Francis Drake, a qui va atorgar el títol de "Sir" per les seves actuacions contra les embarcacions espanyoles. No es pot oblidar que Anglaterra i la seva reina, protestant, eren considerats enemics per l'Imperi espanyol. El saqueig de les riqueses que s'obtenien a Amèrica suposava un increment de la riquesa dels països que atorgaven patent de cors als pirates i un problema econòmic i militar per als espanyols. El segle XVII es caracteritza pels atacs en el Carib i en l'Oceà Atlàntic contra l'Armada espanyola.

La situació religiosa: la Contrareforma

La Contrareforma, nascuda del Concili de Trento, suposarà als territoris de l'Imperi espanyol la recuperació de la influència i el poder de l'Església Catòlica, després de l'aparició del moviment de la Reforma religiosa i de les ideologies nascudes durant el període del Renaixement (erasmisme, per exemple). La Contrareforma suposarà un canvi de model social i de pensament.

El Tribunal de la Inquisició no només perseguirà els conversos judaïtzants (persones descendents de jueus que s'havien convertit al Cristianisme però que seguien practicant en secret la religió dels seus avantpassats), sinó també a tots aquells que seguien els diferents moviments religiosos reformistes, que l'Església Catòlica considerava heretges. De fet, va perseguir totes les manifestacions religioses o ideològiques (l'humanisme) que no s'ajustaven al que marcava l'Església (per exemple, el moviment dels "il·luminats"), així com qualsevol intent de progrés científic que es considerés contrari al que deia la religió.

La Contrareforma afavoreix que durant el període barroc la religió torni a ocupar un primeríssim lloc en les manifestacions artístiques de la societat espanyola.

Crisi política

El segle XVII representa la fi de l'hegemonia política de l'Imperi espanyol a Europa. Les guerres van ser una constant, sobretot les guerres de religió, entre països catòlics i protestants, com la Guerra dels Trenta Anys (1618-1648) i la Guerra Francoespanyola, que acaba l'any 1659.

La Guerra dels Trenta Anys culmina amb la Pau de Westfalia, que representa la fi del poder del papa i de l'emperador sobre els països europeus. Però sobretot suposa el final de l'hegemonia de l'Imperi dels Habsburg.

El regnat de Felip III (1598-1621) fou pacífic, ja que Espanya estava esgotada econòmicament i políticament després de les guerres del segle XVI. Es van paralitzar els conflictes amb França, Anglaterra i amb els rebels holandesos, que volien independitzar-se de l'Imperi.

Amb Felip IV (1621-1665) i el seu "valido", el comte-duc d'Olivares, Espanya va tornar a implicar-se en els grans conflictes europeus. L'any 1648 Espanya va haver de reconèixer la independència d'Holanda, després de gastar ingents quantitats de recursos econòmics en mantenir els territoris europeus, mentre que Espanya estava immersa en una gravíssima crisi econòmica i social.

La crisi de 1640 i la Guerra dels Segadors

L'enorme esforç que suposava per a la monarquia espanyola les contínues guerres europees va fer que el comte-duc d'Olivares proposés la creació de la "Unió de Armas" l'any 1632. Segons aquest projecte del valido, els diferents territoris que formaven l'Imperi havien de crear una reserva comuna de 140.000 homes, de manera que cada territori proporcionés i mantigués un nombre fix de soldats segons les seves possibilitats, que s'establien segons les estimacions de població de cada zona. Catalunya, segons aquest sistema de quotes, havia de proporcionar 16.000 homes. La negativa de les institucions catalanes a acceptar aquesta demanda va donar lloc a la crisi que esclataria l'any 1640.

Tot i el fracàs d'Olivares per poder engegar el seu projecte de la Unió de Armas, el valido va enviar tropes a Catalunya quan va esclatar la guerra amb França. El comportament dels soldats castellans, els seus pillatges, robatoris i humiliacions sobre els pagesos catalans, que estaven obligats a proporcionar-los allotjament i manutenció en el seu pas cap a França va provocar el malestar dels catalans i l'esclat de revoltes entre els camperols. Finalment, el 7 de juny de 1640, dia de Corpus Christi els camperols van arribar a Barcelona, amb l'excusa de participar en la famosa processó del dia de Corpus. Però armats amb les seves eines del camp, van començar les revoltes i van atacar tots aquells que associaven amb el poder centralista castellà: aquest dia és conegut com el Corpus de Sang. Les autoritats havien de fugir si no volien ser assassinades. El virrei Santa Coloma, representant del rei, va ser mort i la Generalitat, presidida per Pau Claris, va dirigir la sublevació. Començava la Guerra dels Segadors. En veure que les tropes castellanes es dirigien a Catalunya per prendre represàlies, la Generalitat va acceptar la sobirania de França. L'exèrcit francès va entrar a Catalunya i va derrotar les tropes castellanes a Montjuïc. Malgrat tot, França i Castella van acabar firmant la Pau dels Pirineus (1659), que suposava l'annexió dels territoris catalans del Rosselló i la Cerdanya a França. Catalunya, abandonada per França a la seva sort, va haver de rendir-se i la caiguda de Barcelona es va produir l'any 1652.

La guerra contra França continua fins l'any 1659, quan Felip IV es veu obligat a signar la Pau dels Pirineus i ha de cedir els territoris del Rosselló i la Cerdanya (territoris de la Catalunya nord) a favor de Lluís XIV de França.

La dèbil monarquia del fill de Felip IV, Carles II, un malalt crònic i amb una deficiència mental innegable, no va poder frenar l'expansionisme de la França de Lluís XIV, que es convertirà en la nova potència europea. La mort sense fills de Carles II provocarà la Guerra de Successió (1701-1713) a la corona espanyola. La Pau d'Utrecht va significar el final del poder espanyol sobre Europa.

El segle XVII a Catalunya

Durant el segle XVI Catalunya va poder conservar les seves pròpies lleis, privilegis i institucions, que limitaven el poder reial. Malgrat tot, la situació econòmica i demogràfica era preocupant. Aquest va ser l'origen del conflicte permanent entre les autoritats catalanes i la monarquia dels Habsburg. D'una banda, la monarquia autoritària no volia veure el seu poder limitat i, de l'altra, l'exigència de constants impostos sobre els territoris catalans per subvencionar les constants guerres europees afeblia la situació econòmica de Catalunya.

Durant el segle XVII es produí una petita millora econòmica dels pagesos i hi ha un lleuger increment de l'activitat comercial i de les manufactures, sobretot del teixit, tot i la prohibició de comerciar amb Amèrica. Amb tot, la societat catalana vivia un temps de crisi que s'arrossegava des de pràcticament el segle XV. És en aquest context que s'estén el fenomen del bandolerisme.

El bandolerisme català

El bandolerisme als Països Catalans fou un fenomen molt important durant els segles XVI i XVII. La seva màxima virulència durà aproximadament del 1540 a la revolta del 1640. Cal tenir en compte, però, que la realitat del bandolerisme català s'allunya sovint d'aquesta imatge romàntica que té en els nostres dies.

La societat catalana era encara feudal en molts dels seus aspectes, on el pes dels senyors de la petita noblesa era encara destacat. La monarquia dels Habsburg tenia els seus governants i oficials: el virrei, la Cancelleria i la Reial Audiència. La convivència amb les institucions catalanes ja hem dit que no era fàcil. És en aquest context que molts historiadors parlen de "bandolerisme senyorial"; és a dir, els bandolers no deixarien de ser els homes d'armes particulars dels senyors feudals. Dit amb altres paraules, els senyors disposaven de "petits exèrcits" i aquests eren els bandolers. De la mateixa manera, les quadrilles també podien estar formades per saltejadors de camins, que actuaven segons les directrius de la noblesa i que troben en aquests senyors els seus protectors. En definitiva, ens trobem davant d'una doble lectura del "bandolerisme senyorial": com un empobriment de la noblesa o com la manera de mantenir l'estatus econòmic dels senyors feudals.

Aquests bandolers eren majoritàriament pagesos força empobrits, petits propietaris rurals que s'havien arruïnat a causa de la crisi i de la pressió dels constants impostos. També hi trobem llenyataires, moliners, gent d'oficis diversos, que es fan bandolers potser la manca de feina de començaments del segle XVII els va ajudar. Fins i tot hi trobem algun capellà.

Els bandolers s'agrupaven al voltant del seu cap i formaven les quadrilles, els membres de la qual oscil·laven de la mitja dotzena a la cinquantena, tot i que en ocasions la xifra podia arribar als dos centenars. L'activitat de la quadrilla anava des de saltejar camins, segrestar persones benestants, assaltar masies i viles, devastar collites o reduir vassalls revoltats contra el seu senyor fins a les inevitables topades amb els seus perseguidors i les autoritats.

Cal tenir en compte que en el fenomen del bandolerisme hi va tenir molta influència l'enfrontament entre bàndols aristocràtics, a més d'un bandolerisme popular i iintegrat per persones més marginades. El primer seria conseqüència d'unes rivalitats històriques, de senyors i cavallers que s'havien arruïnat a causa de la crisi econòmica i que solucionaven els seus problemes a través de les armes. El segon bandolerisme era producte de la misèria. El bandolerisme aristocràtic estava dirigit per cavallers i senyors arruïnats i el de les classes populars s'uní durant el segle XVII. Els bandolers catalans es troben immersos en les lluites entre dos bàndols, els **nyerros** i els **cadells** que dividia Catalunya: els nyerros representaven els senyors feudals de la muntanya, més oposats al poder reial, mentre que els cadells eren els representants de les ciutats i viles, més disposades a acceptar l'autoritarisme monàrquic. A causa del bandolerisme, les autoritats castellanques van començar a veure Catalunya com un

territori favorable a l'activitat dels bandolers. A la segona meitat del s. XVII, les circumstàncies generals canviaren i, d'una manera progressiva, el bandolerisme català anà minvant; la recuperació econòmica del Principat va fer la resta i va propiciar la desaparició del bandolerisme.

Joan Sala Serrallonga, el bandoler més popular

Joan Sala i Ferre, va néixer l'any 1594 a Viladrau, Osona. Fill de pagesos benestants, va ser el cinquè de nou germans, quatre dels quals acabarien dedicant-se, també al bandolerisme. Arran del seu casament, el 1618, amb Margarida Tallades, pubilla del Mas Serrallonga de Querós, de Sant Hilari Sacalm, la Selva, prengué com a cognom el nom del mas, començar a dir-se Joan de Serrallonga.

Eren temps de crisi i les necessitats econòmiques el portaran a compaginar, amb quatre dels seus germans i altres companys, les feines al camp amb petits robatoris per la zona. Fins que l'any 1622, un veí seu, en Miquel Barfull, amb qui havia tingut alguna discussió, el va denunciar. Quan van anar a detenir-lo, es va defensar i va poder fugir després d'assassinar el seu delator. Un cop fora de la llei, no li quedar més remei que dedicar-se al bandolerisme per sobreviure. Aviat va aconseguir ser el cap de colla d'una partida de la qual també formaven part els seus germans. Alternava robatoris i segrestos amb llargues estades al seu mas. El gran coneixement del terreny el permetia escapolar-se amb facilitat de les tropes del lloctinent quan aquestes l'assetjaven.

Durant els primers anys d'activitat va poder actuar amb certa impunitat, ja que l'atenció de les autoritats se centrava principalment en la persecució de la banda dels germans Margarit, caiguts l'any 1627. Serrallonga va agrupar les seves bandes i es converteix en el principal bandoler del país. Durant vuit anys fou un malson per als lloctinents reials. Però l'any 1630 el nou lloctinent, el Duc de Cardona, intensifica la persecució i això forçà a la seva banda a cercar refugi a l'altra banda dels Pirineus, on van ser ben rebuts pels senyors de Vivers, de Nyer i de Durban, els quals, per la condició de Nyerros que tenia la banda, es van servir d'ells per a solucionar els seus assumptes i disputes personals.

Malgrat que pertanyia a la facció social dels Nyerros, no podem catalogar a Serrallonga de bandoler polític, però ell i els seus sovint eren utilitzats amb fins polítics, per executar venjances i atemptar contra enemics. A més, aquesta condició els feia guanyar simpaties entre els contraris al govern de Felip IV. Però l'any 1631, la gent de Serrallonga és traïda pel senyor de Durban, qui els lliura al lloctinent.

Amb la banda gairebé desfeta en Joan de Serrallonga es dedica a vagarejar pels Pirineus. Al juliol de 1632, el dia de Sant Jaume, una jove, vídua del moliner de Castelló d'Empúries, en Joana Massissa, de 19 anys, es dirigeix cap al Santuari de Núria. En un indret del camí, uns homes, armes en ma, l'aturen: són en Serrallonga i el que queda de la seva partida, que decideixen segrestar-la. Així comença una història d'amor que portarà en Serrallonga i la Joana a viure un idil·li de poc més d'un any, en que compartiran robatoris i fugides i conviuran fora de la llei fins que el dia 31

d'octubre de 1633, delatats per l' hereu del mas Agustí de Santa Coloma de Farners, on havien cercat refugi i on són capturats. El dia 8 de gener, després de dies de tortura, en Joan Sala i Ferrer, Joan de Serrallonga, és executat a Barcelona. La seva companya, que estava embarassada, és obligada a declarar en el judici en contra seva per poder salvar la vida.

La fama popular acumulada durant anys, les simpaties que despertava entre bona part del poble, el seu caràcter de bandoler enfrontat a un poder centralista i autoritari i a la política d un monarca que havia enfonsat el país en la crisi i que anys més tard portaria Catalunya a l'enfrontament armat, provocant la revolta del "Corpus de Sang" i, com a conseqüència, la guerra dels Segadors, va fer que no triguessin a sortir corrandes, romanços i auques que glossaven las seves gestes i que van fer créixer i escampar la seva llegenda. Aquesta va ser recollida per la literatura que ha fet arribar el seu mite fins els nostres dies. Les seves gestes, verídiques o no, han fet que encara avui en Serrallonga sigui vist com un representant de la lluita del poble contra el poder repressor.

El Barroc artístic i literari

Així, doncs, el Barroc, que es va desenvolupar en totes les arts, des de la literatura fins a la música, passant per la pintura, neix en un moment de crisi. La societat del segle XVII, com hem vist, vivia dificultats de tot tipus: polítiques, econòmiques, socials, religioses, científiques i filosòfiques. Les guerres pel domini d'Europa assolaven tot el continent. La població sofria les conseqüències d'una inflació galopant. La població continuava sotmesa a onades de pesta que disminuïen el nombre d'habitants de viles i ciutats. La ciència s'enfrontava a la religió. Aquesta situació havia d'influir necessàriament en l'art i en la literatura del segle XVII, que es caracteritzava per:

- Contrastos entre la bellesa i la lletjor, la veritat i la mentida, l'aparença i la realitat.
- Desengany i pessimisme. (Una de les obres més importants del Barroc català és *Lo desengany*, de Francesc Fontanella)
- Idea del món com un lloc on triomfen la vanitat, les falses aparences i l'engany.
- Desig d'amagar aquesta lletjor i aquest pessimisme amb un art recarregat excessiu, ric, ampul·lós.
- L'art es converteix en un plagi de la realitat: no mostra el que és, sinó el que es voldria que fos.

Els temes propis de l'art i la literatura del Barroc són:

- La variabilitat de la fortuna
- El món com un teatre.
- La vida com un somni.
- La Mort
- La fugacitat de la vida

Aquesta necessitat de fugir de la realitat per mitjà d'un art recarregat, aparent, excessiu, en literatura es tradueix en un llenguatge ple de figures retòriques, molt artificial.

*Amb una pinta de marfil polia
sos cabells de finíssima atzabeja
a qui els d'or més fi tenen enveja
en un terrat la bella Flora un dia.*

D'altra banda, també hi ha una literatura satírica, irònica, burlesca, fins i tot, grollera i obscena.

*(...) sos cabells són sos cabells,
i no són gens or d'Aràbia,
que, a ser-ho, jo crec que algú
l'hauria descabellada;
...
en fi, no és feta de neu,
de roses i menos d'àmbar,
sinó d'ossos i de carn
del capell a la sabata (...)*

Els escriptors catalans del Barroc s'inspiren en els seus homòlegs italians, com Tasso o Guarini. Però, sobretot, en els escriptors castellans, que vivien el seu Segle d'Or: Lope de Vega, Quevedo, Góngora o Gracián. Es va produir una sistemàtica castellanització de la literatura catalana a tots els nivells: en els temes, en l'estil, en la mètrica, en el lèxic.

Els dos autors més importants del Barroc català són:

Francesc Vicenç García, el Rector de Vallfogona

Va néixer a Tortosa el 1579. Fou ordenat sacerdot el 1605 i al següent obtenia per oposició la rectoria de Vallfogona de Riucorb, encara que feia llargues estades a altres llocs; aleshores, deixava un regent a Vallfogona. Protegit per la poderosa família dels Montcada (Pere Montcada, fill de la família va ésser company d'estudis de Francesc Vicent Garcia), contínuament el trobem als palaus episcopals de Vic, Girona, Barcelona i Tarragona. Va participar en diversos certàmens poètics. Era un autor popular i ja molt conegut a la seva època.

És la figura més destacada del XVII català. Al voltant d'aquest personatge s'ha creat una popular biografia llegendària i se li atribueix tota mena d'acudits, anècdotes i ocurrencies que el converteixen en un Quevedo folklòric català. Per exemple aquest acudit: ***De com va tractar de porc al bisbe.***

En una de les visites pastorals que el bisbe efectuà a Vallfogona, fou molt ben rebut i molt ben tractat per part del Rector tant que en lloc de passar-hi un parell de dies com tenia propòsit, el bisbe s'hi passà tota una setmana. Quan se n'anà el Rector l'acomiadà amb gran atenció i gentilesa i així que hagué caminat deu passes el Rector exclamà: "Adéu porc". El bisbe es girà indignat i demanà explicacions al Rector, que li contestà que tenia recollits uns diners per poder comprar un porcell, criar-lo i, per poder-lo ben festejar, se'ls havia gastat durant els dies d'estada del bisbe a casa seva i, per tant, s'havia quedat sense porc. El bisbe donà al Rector els diners necessaris perquè pogués comprar un porquet i engreixar-lo.

Els seus poemes tracten, d'una manera elegant, temes com la bellesa femenina, la sensualitat amorosa, però també se'n riu dels recarregats versos propis de la seva època o fa burla de tot: de la societat, dels escriptors del moment, dels mateixos lectors. De vegades, arriba a ser groller i escatològic.

A UN ASSUMPTO LLÉPOL (fragment)

*No serà persona cuerda
ni manco estimada en res,
ni tampoc bon portuguès
qui dirà mal de la merda.
Que encara que sia verda,
blanca, negra, parda o groga,
no és just que ningú se moga
per dir que sia dolenta,
perquè, encara que és pudenta,
és antiquíssima droga...*

UNA DONA DE MALA CONDUCTA (darrer tercet del sonet)

*que, sent de mal francès¹ prenyat baül,
sols la pendré per a que em xucle un moll
que tinc entre los pèls de l'ull del cul.*

Francesc Fontanella

(Barcelona 1610/20 - Perpinyà, 1680/85)

Va néixer a Barcelona (1610 o 1620) i va morir a Perpinyà es creu que entre 1680 i 1685. Pertany a una família molt compromesa en la política durant la guerra de Separació de Catalunya. Estudia Dret. Pren part molt activa en la defensa de Barcelona durant el setge de 1652 i per això ha d'emigrar a Perpinyà. L'any 1657, morta la seva segona muller, ingressa al convent de Sant Domènec de Perpinyà, del qual esdevé Prior el 1675.

La seva producció mostra una clara influència de Góngora. Com a poeta, destaca per una poesia típicament barroca, preciosista, de tema mitològic. Les seves tècniques poètiques són les habituals de la poesia barroca: hipèrbatons, antítesis, al·literacions, enumeracions, metàfores, etc. Utilitza un registre lingüístic forçat, ple de neologismes i molt castellanitzat.

Més coneguda i important és la seva producció com a autor teatral:

Amor, firmesa i porfia (1640), on barreja escenes de lirisme i escenes còmiques. És la història de dos pastors, Fontano (que és el mateix autor) i Guidèmio, que es disputen l'amor d'una mateixa dona, Elisa. Això porta a una sèrie de malentesos còmics, que acaben amb la victòria de Guidèmio i a la renúncia de Fontano, la qual cosa acaba amb la rivalitat dels dos homes.

Lo desengany (1650), Mireno i Tirsis, aflagits a causa de les seves desgràcies amoroses, decideixen cercar el consell de Mauro, una mena de mag. Aleshores, aquest els duu a presenciar les noces de Venus amb Vulcà. Les noces han estat ordenades pel déu Saturn. Venus, tot i estar enamorada de Mart, se sotmet al manament i es casa amb el Vulcà, un déu coix i malcarat. A banda d'aquesta història, Fontanella fa una defensa de la llengua catalana, diu que amb les seves obres vol contribuir a tornar a fer del català una llengua apta per a la literatura culta.

¹ Mal francès: sífilis, una malaltia de transmissió sexual